UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

Quando de peculio annalis est actio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

cto.⁊ glo.ſ.de pec.leg.l.j.§.peculium.

SI poſtea. Si pendente iudicio ſup actione de peculio dñs ſeruum vendiderit, habet ratio etiã de peculio, qđ penes emptorẽ ſeruus queſiuit.h.d. ¶ In gl.j.not.ex hac gl.qđ verbũ, agere, ſeu verbum, ago, denotat litis conteſt. ¶ Item no.ſ.de procura. l.licet.§.ſi plures.ſ.mand.l.hominem.l. in pupillo.ſ. de ſolut. de oper.lib.l.ſicut. ¶ Ex lec.ant. ¶ No.in glo.ꝙ ante lit.cõte.
a non dicitur quis agere[a]:⁊ vult gl. ꝙ idem ſignificent agere, ⁊ petere. Sed Inno.facit differentiam inter eum qui promittit non agere, ⁊ eum qui promittit non petere in.c.j.de lit. conte. qđ dictum non probatur lege.

SI quis. No. ex hoc text.ꝙ pater dr̃ eſſe debitor contrahentis cũ filio, vt hic, ⁊ dr̃ obligari de peculio filij ſui, vt vidiſtis.ſ.eo.l.ij.§.ſi iuſſa.⁊.§.ſed vtrũ aũt dicaꝛ obligari de iure p̃torio vel de iure ciuili, dixi in.l.j.in.§.ſi.ſ.de cõſti.pec.⁊ ↄcordat cũ tex.iſtius l.ſ.de his que in frau.cre.l.ſi pater.⁊ dicitur pater debitor conditionalis:vt.ſ.de lib.leg.l.ſi quis reum.§.idem Iulianus.

QUi peculij. Not.ex hac.l.ꝙ in generali ↄceſſiõe nõ veniũt niſi ea q̃ qs ſpãliter eſſet cõceſſur⁹ ↄcor. ſunt in gl.ď q̃ materia vide p Dy.i.c.in gñali.ex ď reg.iur.li.vj.qđ no.

QUoties. Ex prohibitione facta p dominũ ne cum eius ſeruo ↄhatur, dñs nihil aliud cõſequitur, niſi ꝙ inſtitoria non tenetur. Item ex fideiuſſiõe ſerui dñs nõ teneaꝛ, niſi ſeru⁹ fideiuſſerit in rẽ dñi vel i cãm peculiarẽ.h.d.vſq; ad.§.ſi ſemel.

Si ſemel. Si agenti actiõe de peculio nõ ſit ĩtegre ſatiſfactum, non poteſt petere ſibi caueri ꝙ ſatiſfiat, ſi contingit peculium augeri.

Si creditor. Finito iudicio cum emptore cõtra venditorẽ, poteſt agi cũ venditore. Item emptori contra venditorem ſuccurritur.i. dicta in emptore ⁊ venditore habent locum etiam ſi alio titulo dominiũ fuerit mutatum.h.d.vſq; ad finem.

LIbera. Mutata conditione perſone in deterius, reuocatur mandatũ.h.d. In hac l.videtur caſus ꝙ ſi conſtituo procuratorem, ⁊ ille procur.efficitur quidam ribaldus, ſtatim videtur reuocatũ mandatum.pro hoc.ſ.de ſolu.l.cum quis.in prin.l.ſi cũ Cornelius. in ſi.e.ti. ⁊ vtraq; dictarum leguin de hac materia per docto.

NOn ſolũ.§. Si ignorãte. Eodẽ mõ ſeru⁹ adminiſtrãs negocia dñi ei⁹ debitor efficitur, quo ſi liber adminiſtraret.h.d.

An debitori. Dñs ſeruo aliter non põt effici debitor, q̃ efficereꝛ libero homini.h.d. ¶ Not.ex hoc.§. ꝙ lꝫ dñs vel pr̃ ſcribat ſe debere ſuo ſeruo vel filio, non ꝑpterea efficiꝛ debitor filij, vel ſerui vt hic, ꝑ hoc ſ.de pec.leg.l.ſi peculiũ.§.an ⁊ qñ dñs.ad idẽ.ſ.e.l.peculiũ eſt. ver.ſi vero nomina.facit.ſ.de dona.l.nuda ratio.

EO tempore. Occaſiõe debiti qđ eſt certũ de p̃ſenti exactionẽ ei⁹ fieri nõ poſſe, lꝫ poſſibile ſit in futurũ debitũ iri p̃mum decretũ interponi nõ põt. Itẽ ꝑ debito futuro põt fideiuſſor intercedere.h.d.vſq; ad.§.ſi creditor. ¶ No. ex princ.iſtius.l. ꝙ primum decretũ interponi non põt cõtra eum, qui ſi compareret, deberet abſolui, ⁊ circa iſtud prin.vide ꝙ no.doc.in.l.fulcinius.§.ſi qs actione.ſ.qui.ex cau.in poſ.ea.

Si creditor. Si contrahens cum filio inſtituat heredem patrem filij, quid ſit in peculio inſpiciatur tempore mortis.h.d.

Etiam. Lite cõteſtata in actione de peculio naturale debitũ poteſt a ſeruo ſolui, ⁊ pro eo poteſt fideiuſſor intercedere.h.d.

Seruus. Pro eo quod pro libertate danda bonefidei poſſeſſor accipit a ſeruo, bone fidei poſſeſſor actiõe de peculio nõ teneꝛ, ſꝫ teneꝛ ver⁹ dñs, q illã pecuniã ſolutã poterit a bonefidei poſſeſſore vẽdicare.h.d.No.tex. in ſi.ibi, qñ magis ꝑpter rem meã ⁊c. Nã ex hoc tex.habes differẽtiã inter dictionẽ, ex, ⁊ dictionẽ, ꝑpter. Nã dictio, ex, ſigni
b ficat cauſam proximã[b]:dictio vero, ꝑpter, ſignificat cauſam
c remotã[c].text.eſt hic, ⁊.l.ſi heres.C.ſi ſer.exte.⁊ eadẽ dr̃ia eſt inter dictionem, ex, ⁊ dictionẽ, ob, q̃ quidẽ denotat idẽ ꝙ dictio, propter, vt eſt tex.in.l.nõ dubiũ.C.de legi.ibi dum dicit ex eo,
d vel ob id. Et eadem dr̃ia eſt inter dictionẽ, de[d], ⁊ dictionẽ, propter:tex.eſt no.in.l.j.§.nunc videam⁹.ſ.de cõiun.cũ eman.libe. ¶ Ex lec.an. ¶ No.ꝙ ↄuẽt⁹ de peculio, qñ nihil eſt ĩ peculio, nõ põt remiſſionẽ pati ex ↄtumacia, lꝫ valeret ĩ eũ lata diffinitiua, ex quo apparet expreſſe ꝙ decretũ obreptitiũ eſt nullum ipſo iure:⁊ dr̃ obreptitium, qñ eſt falſum debitũ, ſed ſñia diffinitiua eſſet aliqua, qꝛ eſt maioris autoritatis, vt hic eſt expreſſum. Qualiter ergo punieꝛ ↄtumax hic, ſi nõ patiꝛ miſſionẽ? Rñdeo alijs modis ꝑditis ad cõtumaciã ꝓpulſandã, vel nõ patiꝛ miſſionẽ cã debiti:ſed bñ põt pati cã ↄtumacie, vt tedio affectus veniat reſpõſurus, ſm̃ Rich. qñ miſſio ſit cã tedij, ⁊ nõ cã debiti ibi nõ ſeparaꝛ ſm̃ decretum, vt in.l.is cui.in p̃nc. vt in poſ.leg. Itẽ adde dicũt quidã ꝙ tũc decretũ ex cã falſa, nõ tꝫ qñ impetrãs ſciebat, ſec⁹ ſi ignorabat, vt not. Inn.i.c.ij. de dilat. Cy.dr̃ hic ꝙ Inn.non reſidet in illa opi.⁊ ſimpliciter dicit nõ tenere decretũ, cũ non habeat fundamentũ cãe, vt.l.j. §.hec.ne vis ſiat ei.⁊.l.fulcinius.§.ſi in diẽ.qb⁹ ex cau.ĩ poſ.ea. ⁊ eſt hoc mirũ:nã ex hoc ſequereꝛ ꝙ a decreto nõ poſſet appellari:nã aut eſt iuſtũ, ⁊ nõ põt ĩpugnari:aut iniuſtũ, ⁊ vr̃ nullũ ipſo iure, vñ nõ ẽ neceſſaria appellatio, vt.ſ.de exc.tu. q teſtõ, ſed dic vt ibi p Ia.⁊ facit.l.ij.qñ ꝑuo.nõ eſt ne.facit ad p̃dicta qđ no. Guli.l.pe.de iuſti.⁊ iur.⁊ i.l.ſi qs obrepſerit.ď fal. Ang. de Amelia diſputauit de ſent.excõ.vtrũ teneat ipſo iure, ſi eſt lata ex falſa cã, ad ſimiles, cã decreto non tꝫ, ſi ſñie diffinitiue, tenent ipſe determinauit p quoddã.c.qđ incipit, ſi qs ep̃s.qđ ſñia tenebat pp naturã ſñie excõ.qꝛ medicinalis: vñ ſufficit ꝙ iudex ſit ſuffult⁹ iuriſdi.lꝫ nõ ſit iuſta cã. qđ dico in ſñia excõ. idẽ eſt in alijs ſentẽtijs cẽſure.i.ĩ interdicto ⁊ ſuſpenſione. In his eñ trib⁹ ↄſatur cẽſura eccleſiaſtica, id eſt, in excõicatiõe, ſuſpẽſiõe, ⁊ interdicto. Et iõ he tres appellanꝛ ſñie cẽſurales. ¶ Ultimo no.ꝙ debet conſiderari id qđ põt euenire rationabiliter, non id quod poteſt euenire irrationabiliter.

a ¶ Agere. Ad[illegible] de Spe.in ti[illegible] de excep.§.[illegible] ſi.⁊ in tit. de c[illegible] tatione.§.d.[illegible] ⁊ no.ſemper.

QUod debetur. Dubi⁹ eſt euẽt⁹ litis: iõ, ille qui teneꝛ, qꝛ actionẽ habeat, eã cedẽdo liberaꝛ.h.d. ¶ Not.text. ibi, cũ ⁊ ſumpt⁹ ⁊c.ꝙ actio nõ eſtimaꝛ tãta q̃titas, quanta eſt q̃titas, q̃ debeꝛ ex ea actiõe: nã vt hic vides, hr̃ rõ ſumptuũ q ſiũt i exigẽdo dictã q̃titatẽ, hr̃ etiã rõ dubñ euẽt⁹ litis vt hic.qđ no.ꝑ eo qđ no.gl.in.l.ab Anaſtaſio.C.mandat.

EX facto. Cũ pr̃ vel dñs actiõe ꝑſonali de peculio cõueniꝛ, in deducendo anteponitur omni p̃uilegio, ſec⁹ ſi i actiõe reali ↄueniaꝛ, lꝫ ĩter creditores peculiares q hꝫ p̃uilegiũ, alijs p̃ponaꝛ creditoribus. Itẽ ſufficit quẽ eſſe dñm cũ actione de peculio cõueniꝛ, patrimoniũ illius q ſe ꝑ libero gerit, reputaꝛ ꝑ peculio.h.d. no.illã.l. ¶ Scđo no.tex.in ṽ.qd ergo.ꝙ lꝫ ał̃s peculium ſit illud qđ hꝫ filius vł ſeru⁹ expreſſa vł tacita ↄceſſiõe dñi, vt.ſ.e. l.peculiũ eſt.⁊.l.quã tuberonis.§.cũ qdã.tñ in caſu iſto totum p̃rimoniũ quod habebat ſeruus gerẽs ſe ꝑ libero reputatur ꝑ peculio lꝫ ſeruus hoc p̃rimoniũ nõ habeat expreſſa, vel tacita cõceſſiõe dñi.qđ tene mẽti. Et facit iſte tex.in arg.ad.q.ꝙ ſi aliquis gerit ſe ꝑ libero, ⁊ poſtea monaſteriũ vendicat ipſuꝫ, vt ſuũ monachũ, vel vt ſuũ ↄuerſum cũ toto p̃rimonio, qđ hꝫ monaſterium teneaꝛ pro illo p̃rimonio vtili actiõe de peculio,
ar.iſtius tex. ¶ Ultimo no.in.§.ſi des.ibi, dũ dicit vel interpoſita cautiõe.⁊ circa iſtũ.§.vide.l.ſꝫ an h.⁊ qđ no.ſ.qđ cũ eo.

SI Sticho. In gl.j.ibi, dũ dr̃ ex lege.no.in hac gl.caſum in quo qs cogiꝛ cedere actionem condi.ex lege.⁊ huic gl.adđ qđ no.ſ.de don. l.ſi.in prin. ¶ In gl.ma.in ſi.not hanc glo.⁊ tene mẽti. ¶ In eadem glo.ibi, an ipſe conuenitur. No.iſtã.q.⁊ eius ſolutionẽ. ⁊ circa iſtã.q.vide quod no.Azo in ſumma.C.an ſer.ex ſuo fa.

QUod ſeruus. Sicut promiſſum mihi a ſeruo ꝑ ſe ego dominus poſſum deducere de ſuo peculio, ita ꝑmiſſum a ſeruo pro debitore meo:⁊ propter talẽ promiſſionem debitor non liberatur a iure.h.d.iſta notabilis lex.

SI filius. Si is, de cui⁹ peculio agitur, decedat lite pendente quantum ſit in peculio mortis tempus inſpicitur. Sed ſi ei legetur peculium, inſpicitur tẽpus quo cedit dies legati cum omni ſuo incremento. Sed ſi peculium legetur extraneo tantum diei incremẽtũ accedit.h.d.⁊ ponit tres caſus.

VNi ex heredibus. Is, cui legatur ſeruus, heredibus domini, pro debito domini, non tenetur.h.d. vſq; ad finem tituli.

b ¶ Cauſam ꝓximam. Adde Feli.i.c.ſolite. ď maior.⁊ obe. ⁊ adde Franc. Are.in.l.ſi pupillus.de acq. here.l.j.not. ꝙ aliqñ, ex, ponitur ꝑ, ꝑpter, vt.l. propter.⁊ adde.do. Pe. Phili.Cor.in conſ.xxv.inci. In preſenti in iij.col.⁊ in cõſ. cxliiij.inc.viſo in.ij.parte.

c ¶ Remotaꝫ. Adde Franc. Aret.in.l.aditio. in.iij. not. de acqui.here.

d ¶ De. Uide eundẽ Bal.in l.j.ſ.de inſti.⁊ iur.i.§.ius naturale. in vlti. ver.ſi circa alimenta.⁊ quod ibidem dixi in apoſ.⁊ Franc. Areti.in.l.j.ſ. depo.

¶ Quando de peculio annalis eſt actio. Rubrica.

PRetor ait. Mortuo ſeruo, vel alienato, vł mortuo filio, vł emãcipato, daꝛ actio ď peculio ↄ p̃rẽꝫ vł dñꝫ intra annũ vtilẽ, cõputãdũ a tp̃e mortis, vel alienatiõis, vł manumiſſiõis, dũmõ fuerit tale debitũ qđ poterit petere.h.d.iſte tex.in ṽſ. ann⁹. Facit ꝑ ſtatutis q̃ dicũt qđ ſi qs ſteterit certũ tp̃s puta annũ vel ⁊c.qđ ďbitũ nõ petierit, poſtea non audiatur ꝙ non

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a ¶ In.l.q libe-ris. Ubi vide Fran.are.⁊ in l.iiij.§. ſaltus. de acquir.poſ. et in.l.ſi de eo. §.ſi forte.eo.ti. in pen.colū.in l.ſi pluribꝰ.§. ſinautē.de le.j. in vlti.nota.et in.l.ſi emanci. C.de co.et in.l. quintus.ſ̄.de-poſi.

incipiat currere tp̄s,niſi poſtq̄ euenerit tp̄s ſolutiōis.facit ꝓ hoc.j.de tute.ſi filius.de admi.tu.l.tutores.cū ſimi.vide Cy.⁊ Ang.C.de repu.here.l.ſi. ¶ Scđo not.primā gl.que exponit id eſt pro ſcʒ,ex qua gl.no.differentiā inter dictionem,id eſt,⁊ dictiones,ſcʒ,⁊ vltra:concor.gl.vide not.in.l.qui liberis[a]. in prin.j.de vulg.⁊ pup.Nam dictio,ſcilicet,ponitur exemplifi catiue:dictio vero,id eſt,ponitur expoſitiue. Iſta differentia colligitur ex gloſſa,que eſt.j.de annu.leg.l.pen.vbi etiam di-ctio,id eſt,ponitur pro,ſcilicet,ſicut hic.

Merito. In hoc.§.iuriſcōſultus ponit rōnē quare pretoria actio de peculio,q̄ erat perpetua, ante mortē, manumiſſionē,alienationēve filij vel ſerui,poſt-ea efficit̄ tp̄alis.Scđo ponit ad qđ referet̄ v̄bū, mortis, aliena tiōis,emācipatiōis,vel manumiſſiōis. Tertio in ver. in alie-natiōe.ponit qđ ꝯtinet̄ appellatiōe alienatiōis ⁊ hoc vſqꝫ ad §.ſi p̄cepto.no.caſum ipſiꝰ.§.Scđo no.gl.ſup v̄. nō vtet̄. q̄ gl. facit differētiā īter vniuerſitatē iuris īcorporeā,⁊ vniuerſita-tē corporeā.Et ex hac gl.habes qđ peculiū đr ius vniuerſita-tis.circa qđ vide quod no.per glo.j.de impen.l.qđ dicitur.

Queſitum. Si in libello proponant̄ due actiones, q̄ electiōe tollunt̄, ꝓcedit iudiciū ſi exceptio nō opponat̄. Itē error in quē quis inducitur nō ex facto errātis tm̄, ſed ex errore cōi,ſeu ex aſſertione aduerſarij poteſt corrigi poſt ſn̄iam diffinitiuā.h.d.Per hāc.l.dicit alibi Bart.ꝙ qn̄ error eſt publicus,p̄ſumitur etiā in confitente,qđ eſt ſingulare. Et in hac.l.pone caſum ſm̄ lec.poſitā in gl.mag.ibi,vel aliter ⁊c. cōiuncto verbo,vel verius. ¶ In gl.mag.ibi,de cōmuni. Sʒ aduerte qꝛ iſta.l.hʒ locū ſiue loquamur de errore cōmuni,ſiue loquamur de errore proprio, in quem quis fuit inductus fa-cto aduerſarij,cui crediderit vt ſemper talis error corrigat̄ ꝯ regulā.l.error.C.de iur.⁊ fac.ign. Sed hic intellige ꝙ talis error corrigatur non ipſo iure,ſed per viam reſtitutionis in integrū,que datur hoc caſu ex cauſa iuſti erroris per clauſu-lam generalē,ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit̄.⁊ pro hoc fa cit.l.ſed ⁊ ſi.§.ſi.ſ̄.qđ cū eo.alle.in gl.⁊ hāc opi.qđ huic errāti ſuccurratur per reſt.in integrū,tʒ Mart.Sil.⁊ hāc opi.gl.te net noſtra ſcilicet expreſſe.ſ̄.ex qui.cau.ma.l.ſed ⁊ ſi per pre-torem. Idē inquit gl.l.ij.ſuper verbo,errorem.ſ̄.de reſtitu.in integ.vbi etiam ſunt iſti caſus.quod tene mēti. ¶ Ex lec.an. ¶ Not.hunc.§.alias eſt lex.qđ iuſtus ⁊ cōis error affert reme dium etiā poſt diffinitiuā ſn̄iam:⁊ adde qđ no.j. de confeſ.cū fideicōmiſ.⁊ qđ no.j.ad Treb.ſeruo inuito.§.cū p̄tor.⁊ hāc.l. declarat Cy.C.de iur.⁊ fac.igno.error.in vl.op.⁊ no.ꝙ in hac l.fuit error ī formatiōe libelli,⁊ error iuris in ꝓnūtiatiōe ſn̄ie, vn̄ error trāſiuerat in rē iudicatā,⁊ hoc erat dubiū:⁊ iđ iſta.l. eſt not.qꝛ loquit̄ qn̄ error iudicis traxit originem a libello a-ctoris,nec habemus ſuper hoc meliorē.l.⁊ adde qđ not.Inn. extra de reſcrip.dilectus filiꝰ,qđ not.in.l.rura. de omni agro deſer.⁊ cōmunis intellectus eſt omniū intelligentium,ꝙ hic ſit opus reſti.in integ.q̄ petitur ex clauſula gn̄ali:Si qua mi-hi iuſta cā ⁊c.⁊ hoc videtur approbare gl.in.d.l. cū fideicom-miſſum.de cōfeſ. ⁊ dicit hic Rich.ꝙ ſicut ex iuſta ⁊ probabili cauſa poſt ſententiam abſolutoriam quis agere poteſt.⁊ hoc ſ̄.de inſtit.habebat. ita multomagis poſt ſententiā poteſt qs opponere exceptionem peremptoriam ex iuſta cauſa.⁊ ita te-nent canoniſte per iſtas duas.ll.extra de preſcript. ad audien tiam.⁊ per hoc.j.de excep.rei iudi.l.pe.§.Latinus.

b ¶ Sororem. Adde etiaʒ ſi ſit nata ex vno parente tantū ſm̄ eūdē Bal. ⁊ Ang.in.l.ꝙ pupillū.j.vbi pu.educ.⁊ bar to.in.l.cū plu-res.§.fin.de ad mi.tut.⁊ adde Frā.de Por. in tractatu de duob.frat.iiij. parte.v.q.iteʒ adde verū eſſe etiā bonis fide iuſſo.ſubiectis in ſubſidiū nō aliter.ſecundū Bart.⁊ eundē Bald.in aut. res que.C.cō-munia de leg. ⁊ eundē Bal.

Cum poſt. Licet poſt mortem filij actio,q̄ erat perpetua,efficiatur anna-lis:non tamen propter hoc actio, que durabat mi-nori tempore anni,efficitur annalis.

Diffinitione. Licet peculium vel morte vel manumiſſione ſerui ex-tinguat̄, tn̄ intra annū, intra quē pōt dn̄s de peculio cōuenire,inſpicimus detrimētū vel augmentum peculij.h.d.

¶ De in rem verſo. Rubrica.

Si hi qui. Actio de in rē verſo eſt ne ceſſaria,vbi deficit actio đ peculio.Item eſt vtilis,vt ſi cōcurrat cū agē tibus actio de peculio, eis preferat̄ actio đ in rem verſo. Item ſi agens actione de peculio preoccupet,extinguitur actio de in rem ver-ſo,ſi ſoluitur illud quod eſt verſum in vtilitatem.

Qui nummis. Datū pro libertate non vr̄ in reʒ dn̄i verſum niſi quatenꝰ datū a ſeruo excedit p̄ciū ſerui.h.d.cū.l.ſeq.

In rē autē. Iſte.§.vſqꝫ ad fineʒ.l. ponit qn̄ dicat̄ verſuʒ in rē p̄poſitoris, p̄ris, vel dn̄i. Et caſus ſummariꝰ iſtius.§.ponit̄ in v̄ſ.Et regulariter dici-mus.vbi iuriſcōſultꝰ ponit optimā regulā,qn̄ ſit verū ꝙ actio de in rē verſo cōpetat,no.tex.in ver.⁊ regulariter. qđ illud vr̄ verſum in vtilitatē patris vel dn̄i, ⁊ per actionē de in rē verſo pōt peti quod ſi fuiſſet expenſum ꝑ ꝓcuratorē vel negociorūʒ geſtorē ī negocijs dn̄i poſſit ab eo repeti ꝑ actionē mādati vel nego.geſt.qđ no. Illud vero qđ etſi eſſet expēſum a ꝓcuratore vł negociorꝫ geſtore,nō poſſet repeti a dn̄o ꝑ actionē mādati, vel neg.geſt. illud in qua nō venit in actio. de in rē v̄ſo, vt.j.ī §.proinde.in ver.ſʒ ſi mutua. ¶ Scđo no.tex.in v̄.ꝓinde.ꝙ ſi vxor alicuius emit aliqđ ꝑ victu ⁊ veſtitu ſue familie vſqꝫ ad illū modū vſqꝫ ad quē maritꝰ cōſueuerat adminiſtrare, ꝙ ma ritus tenet̄ quaſi vſqꝫ ad illā q̄ntitatē,videat̄ vſum in ſui vtili-tatē,facit.ſ̄.ad Mace,l.ſʒ Iulianus.§.qđ đr.facit ⁊ melius.C. qđ cū eo.l.q ſeruo.ī ſi. ¶ No.tex.cū ibi cedat creditori actio ⁊c. prov̄ his q̄ ponunt̄ in inſtrumētis ceſſionū,vcʒ ꝺdit, ceſſit ⁊c. ⁊ poſtea ſubijcitur, eū in rem ſuam procuratorem conſtituit.

¶ Ex lectura antiqua.

Quod ſi ſeruus. Proinde. No.ꝙ dicatur in vtilitatē monaſterij eſſe conuerſum id quod eſt conuerſum in veſtimētis monachorum ⁊ abbatis.

Si mutuatus. Ad hoc vt actio de in rē verſo competat,ſufficit negociū vti-liter eſſe geſtum:⁊ ſi pluribus competat actio de in reʒ verſo, potior eſt conditio occupantis.h.d.

Si res domino. In rebus neceſſarijs iuſtum precium inſpi-citur,in non neceſſarijs vero inſpicitur precium con-uentum.h.d.iſta not.lex.

Placet nō ſolū. Si ſeruus ab initio negociū peculiare geſſerit,actio de in rē verſo locū hʒ, ſi ſeruus in rē dn̄i vertat animo dn̄m obligā di. Sʒ ſi ab initio gerit negociū dn̄i,tunc hʒ locūʒ actio de in rem verſo quocūqꝫ modo in vtilitatem dn̄i vertat.h.d.Et ha-bet duas partes.Nam primo loquitur quando ſeruus ab ini-tio negocium peculiare geſſit.Secundo quādo ſeruus ab ini-tio geſſit negotium domini cū ſecunda.l.⁊.j.in.l.⁊ iđ.§. plane.

Si filiuſſa. Illud vr̄ in rē alicuiꝰ verſum,qđ ver-titur in id cuius onꝰ ſpectat ad ipſuʒ. h.d.cū duabus.ll.ſequentibus. ¶ No.ex hoc.§.qđ ſicut ad pa-trem ſpectat onus dotādi filiā, ita ⁊ ad auuʒ paternū ſpectat onus dotādi neptē:vt hic.⁊.j.de col.bo.l.dedit dotē.C.de her. l.cognouimus,de quo in ſi.C.de do.pro.Secūdo.no.in.l.⁊ ni-hil.tex.ibi,dū đt,vel neptis ex altero ⁊c.allegat̄ ꝙ filiꝰ fratris appellatur nepos:filia fratris neptis. Sʒ poſſumus dicere ꝙ hic non loquit̄ de nepote vel nepte ex fratre,ſʒ de nepte vel ne pote ex filio:loquitur em̄ hic de nepte reſpectu aui, qđ ptʒ dū dicit vł neptis ex altero filio nate ⁊c.vt ptʒ hic in.§.ſi filiꝰ cui. hec.l.cōtinuatur.de hoc vtrū filius fratris appelletur nepos, dixi in.l.ſi inſtituta.§.ſi.de inof.teſta.h.d. ¶ Ex lect.antiq.

b **Et nihil.** Facit an frater teneatur dotare ſo-rorē[b]:de quo dic vt not.C.de admi. tuto.non omni.

Si pro patre. Si filius debitū paternū, ſiue iudiciū animo nouādi ſuſcipiat, ſiue per ſtipulationē promittat adeo ꝙ pa ter liberetur,in vtilitatem patris verſum videtur.h.d.

In rem. Actio de in rē verſo dat̄ in ꝓcuratorē,qua-tenus eſt in rē patris verſum: ⁊ verſum di-citur,quatenus durat verſum.h.d.vſqꝫ ad.§.ſi domini. ¶ No. ex hoc tex.ꝙ in actione ſtricti iuris nō veniant vſure,niſi ſint promiſſe per ſtipulationem. Sed in actione bone fidei veniūt vſure ex mora etiā ſi non promiſſe ꝑ ſtipulationem,vt hic,⁊.C. de vſur.l.quāuis.⁊.l.in bone fidei.C.de condi.inde.l.j. cū ſimi. ¶ Ex lect.ant. ¶ Non đr verſum vel factū ꝙ nō durat,ſuper quo dic ꝙ aut cōſideramus effectū de p̄terito: ⁊ tūc ſufficit in preteritū factū eſſe etiā per momentum tp̄is:vt.ſ̄.de publi.cū ſponſus.§.aut effectum de p̄ſenti nō de p̄terito,⁊ tūc loquitur hic ſm̄ Rich.de Lambri.vltramōtanuʒ.⁊ hic đt Bart.in alia materia ꝙ lʒ inſtātia ſit finita:tn̄ nō abſorbet effectū de p̄teri to puta interruptio preſcript.ſed quātū ad effectus de futuro puta circa cōdemnationem vel abſolutionem vel reliquū pro ceſſum quo ad hoc đr inſtantia finita . hoc patet ex premiſſa theorica. Idem tenet Iac.de Are.j.iudi.ſol.cum lite mortua.

Si domini. Si patri vel domino debitū ſoluitur non videtur in rem eius verſum:⁊ ſi pater vel dominus reddat, deſinit eſſe verſum:ſecus ſi detur, niſi animo remunerandi,facit.h.d.vſqꝫ ad.§.idem querit.

Idem querit. Si dominus credat ſeruo,euane ſcit actio de in rem verſo iā nata contra dominum,⁊ remanet actio de peculio, nec recōualeſcit: licet poſtea ſeruus credat domino.h.d.vſqꝫ ad finem.

Si ia rem

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

SJ in rem alterius. Dñ vn⁹ ex ſocijs pōt ꝓ peculio qđ eſt apud alterū ꝯueniri actiōe de peculio, pōt ꝯueniri ꝓ eo qđ in rē alteri⁹ eſt v̄ſum, ſecus ſi actio de peculio ceſſet.h.d.cum.l.ſeq.

SJ filiuſfa. Filius cōſtituēdo nō d̄r in rē pr̄is vertere, niſi ſoluat.h.d.

QVidam fundū. Agēs actione de peculio, conſequit̄ id qđ ſupereſt deducto eo qđ dño debet̄. Sʒ agēs actione de in rē verſo, conſequit̄ illud qđ ſupereſt deducto eo qđ dñs dedit pro re.h.d. ¶ Ex lec. antiq. ¶ Not. hanc.l.ad id qđ no.doc.de priui.cred.l.ſi ventri.§.in bonis.et Dy.ſ.ſol.mat.in.l.ſi cū dotē.§.ſi.⁊ Cy.C.qui po.in pig. hab. aut.ſi quid ⁊ facit.ſ.de trib.procuratoris.§.ſed ſi dedi.

SEruus. Ad hoc vt cōpetat actio de in rē verſo, ſufficit negociū vtiliter eſſe geſtū, ſicut in actio.mā.⁊ neg.geſt.h.d. ¶ Not.iſtā ſimilitudinē, quā ponit tex.ibi, nā ⁊ ſi procu.⁊c. ꝙ in aliquibus caſibus cōpetit actio mā.vel neg.geſt.ꝯ dñm, ſi aliquis cū mādato vel ſine, negocia dñi gerat eiſdē caſib⁹, ex facto ſerui cōpetit actio de in reʒ verſo ꝯ dñm, ⁊ eſt caſus hic ⁊ vidiſtis caſum.ſ.eo.l.quod ſi ſeruus.§.⁊ regulariter.

Cum ſticho. De eo qđ dat ſuo vicario: ſi illud v̄tat̄ in rē dñi, agit̄ actiōe de in rē v̄ſo ſm ipſi⁹ actiōis naturā: Si v̄o illud fuerit v̄ſum in vtilitatē peculij ſui ordinarij, reſpectu ſui ordinarij, hʒ eandē naturā: reſpectu v̄o dñi hʒ naturā actiōis de peculio.h.d. iſta.l.

QVamuis. Actio de in rem verſo competit ei qui principaliter contrahit, vt in rem domini vertatur.h.d.

FJliuſfa. Si filiuſfa.emit ſibi rē neceſſariā, ex tūc v̄r in rē patris v̄ſa, al's cū pr̄ illā rē vertit in vſum filij.h.d. ¶ No.ex hac.l.in fin.ꝙ oēs iſte formule, vʒ inſtitoria, tributoria, de in rē v̄ſo, de peculio, qđ iuſſu, ſunt adiectiones: nō aūt ſunt propria noīa actionum.tex.eſt hic dum dicit, que tñ adiectio ⁊c. Ad idem qđ habuiſtis.ſ. de pec.l.iij.§. cōgruit. habuiſtis no.per gl.ſ.de exercit.l.ſi tamen.§.ſi.h.d.

PAter pro filia. Si filia mutuū ꝯuertat in alimēta, pr̄ tenet̄ actiōe de in rē verſo, ſi on⁹ alimētādi filiū ſpectat ad patrē.h.d.prin.iſtius.l.cū.l.ſeq. ¶ Jn tex. ibi vtilem actionem ⁊c.i.efficacem.vt.no.ſ.l.proxi.vbi eſt ideʒ caſus quod not.

Seruus abſentis. Promiſſio tutoris non tollit actionem de in rē verſo contra pupillum.h.d.

FJliam. No.tex.ibi: ⁊ cū ei res familiaris credita eſt ⁊c. Nota hic qñ nutrit aliquā familiam ſeu perſonam, ⁊ illa ſtat in domo, ⁊ accipit ſibi mutuum, quid iuris ſit de hoc.

¶ Quod iuſſu. Rubrica.

MErito ex iuſſu. Jn gl.q̄ icipit ex hoc pōt ⁊c. ibicui ſimilis eſt. No.iſtā gl. Jdē no.ſ.de.l.qđ v̄ba. ¶ Jn.e.gl.ī ſi.no.iſtā gl.⁊ eius materiā examina plene ꝑ Cy.C.māda.l.mādatū.⁊ vide qđ no.Dy.ſ.de ma.vin.l.iiij.in ſi.h.d.

¶ Ex lec.ant. ¶ No.in ver.quemadmodū.arg.ꝙ ſi iudex iterdixit adminiſtratoribus teſtamenti executionem, quod nihilominus teneant ea que faciunt cum his qui ſecum cōtrahunt: q2 iſta ihibitio nō afficit ignorantes ſm Cy.hic ī additionib⁹.

Sed ſi. Jn gl.q̄ icipit, q ergo.ibi, ⁊ ſic eſt ar. No. hanc ptē gl.⁊ ipſaʒ intellige vt habuiſtis no.in.l.caius.ſ.de pi.act.⁊ vide qđ no.in.l.fideiuſſor.§.pr̄.ſ.de pi. ¶ Jn gl.ſe.ibi, vt extraneus.vt hic d̄t. No.hāc gl.ꝙ ad obligādū patrē ī actiōe, ꝙ iuſſu, nō ſufficit ſimplex patris ꝯſenſus.pbat̄ h̄ in.l.lucius titi⁹ Caiū.ſ.de admi.tut.⁊ ꝑ hoc ptʒ ꝙ ſi inſtr̄m d̄t talis fili⁹ facit hoc pr̄e cōſentiente: nō tñ ꝑ hoc teneatur pater quod iuſſu: idem eſſet ſi diceret inſtrumētum, talis fili⁹ facit hoc patre volente: nō tamen ꝑ hoc tenetur pater ꝙ iuſſu: nā ſimplex patris volūtas nō inducit iuſſum, vt.l.j.§.ſi is qui nauē.ſ.de exer.oportet ergo ad hoc vt pater teneat̄, qđ iuſſu, ꝙ inſtrumētū dicat, ꝙ fili⁹ facit hoc patre iubente, vel mandāte, vel ratū habente, vt.ſ.ea.l.in prin.⁊.ſ.proxi.§.

DOminiū. Jn gl.ſua ibi, vel diſtingue. Not. iſtaʒ notab.diſtinctionem iſtius glo.⁊ vide quod nota.in.l.ſi gratuitam.§.ſi quis.que infra allegatur in gloſſa: ⁊ ibi textus ⁊ gloſſa.

SJ pater. Jn gl.magna ibi, veri⁹. Not. ex hac gl.ꝙ aut̄.de duo.reis, nō hʒ locuʒ niſi in p̄ncipaliter obligatis, nō in obligatione acceſſoria: q2 tūc iura antiq̄ remanēt incorrecta. ⁊ cum hac gl.cōcor.inſti.de fideic.§.ſi plures. Sed ꝯtrium huius not.in.l.creditor.§. duobus.ſ.man.⁊.l.ſi mandato titij.§. paulus.eo.ti.dicam de hoc in.d.§.ſi duobus.

¶ Explicit liber.xv.

¶ Jncipit liber.xvj.

¶ Ad Senatuſconſultum Velleianum. Rubr.

VElleiano. Per Velleianū ſenatuſcōſultū mulierib⁹ intercedētib⁹ parat̄ exceptio, ⁊ in veterē debitorē reſtituit̄ ſeu inſtituit̄ actio.h.d. ¶ No.hic gl. magnā, q̄ ponit octo caſus ī q̄bus mulier nō iuuatur velleiano.eſt ⁊ nouus caſus, vt not. per glo.C.eo.l.ſi.

1 ☞ Mulier olim quando fideiubebat pro marito, erat tuta exceptione Velleiani.

ET primo. Mulieri intercedēti paratur exceptio per velleianum ſenatuſcōſultum, cuius verba hic referunt̄.h.d. ¶ No. iſta verba tex.ibi, ne eo nomine ab ijs petitio neue actio in eas det̄.nā iſta verba, actio, petitio nō detur, non impediunt obligationem ⁊ actionē oriri ipſo iure, ſed exceptionem parant vt vidiſtis.ſ.ad mace.l.j.⁊ ibi no.⁊ ibi dixi.ad idem.ſ.de iureiur.l.nā ⁊ poſtea.in prin.⁊ qđ no.C.de iur.⁊ fac.igno.l.cum quis.

1 ¶ Ex lec.an. ¶ † No.ꝙ mulier olim qñ fideiubebat ꝑ marito, erat tuta exceptiōe velleiani, hodie ē tuta ipſo iure. Sʒ qđ ſi nō fideiubet, ſed principal'r ⁊ inſolidū ſe obligat: dicunt qdā ꝙ tenet obligatio. Alij diſtinguūt, an propria cōtemplatiōe, an contemplatione mariti tm̄, an contemplatione cōi, q2 p̄ſumitur color queſitus: nam ꝓpter legis interdictū preſumitur fraus, vt.ſ.e.vir vxori.§.ſi.⁊ ar.de ꝓba.ſ.l.qui teſtō.de hoc no. in Spec.de ob.⁊ ſo.§.j.ver.ſʒ pone vir ⁊ vxor.ad idē facit. q2 etiam qui ſe p̄ncipalem debitorē conſtituit, intercedere d̄r, vt ſ.de dolo.eleganter.§.ſeru⁹ pactio.quar.rer.ac.nō da.l.j.§. exceptiones.⁊ qđ no.in aut̄.de fide.in prin. ¶ Et nota ꝙ iſto caſu qñ intercedit ꝓ viro, nō ſufficit renūtiare velleiano, q2 non hʒ beneficium velleiani, ſʒ beneficium nullitatis, cui dicūt quidam renuntiari non poſſe, vt no.per doc.C.eo.aut̄.ſi qua mulier.facit qđ no.in.l.j.ne fid.do.den.naʒ fideiuſſio iſta eſt nulla ꝓpter dolū preſumptum, vt tangit hic gl.vel propter nimiaʒ reuerentiā, ergo renūtiari nō pōt.vt no.in.l.j.§.ſi onerande.ſ. quar.re.ac.nō da. ¶ Preterea qñ nullitas eſt ītroducta iure prohibitiuo tali nullitiati renuntiari nō poteſt, vt no.in.d.l.j. ne fid.do.den. ¶ Et no.ꝙ p̄dicta ſunt vera qñ mulier ſe obligat: ſi aūt non obligat, ſed renūtiat, videtur ꝙ teneat renūtiatio, vt.C.ad vell.etiam.⁊.l.iubemus: niſi per talem renūtiationem impediretur repetitio dotis directe, vel indirecte, vt eo. ti.aut̄.ſiue a me.ar.cōtra.ſ.ſo.ma.l.meuia.§.j.⁊ ibi per Ja.q̄ v̄ba bene notabis: q2 quotidie mariti vxores ad obligandum ⁊ renuntiandum adducūt, dicunt tñ canoniſte ꝙ ſi obligationi vel renuntiationi adijceretur iuramentū mulieris, ꝙ iſtud iuramentū daret robur obligationi vel renuntiationi indeſinite, vt extra de iureiur.mulieres. Sʒ an ꝯ hoc ſit aliqđ remediū vide ī Spe.de emp.⁊ ven.§.Tertio loco.ver.⁊ ne generale cōſiliū.vbi oīno videas. ¶ Jtem ex lectura antiqua.

Huius verba. Jn tex.ibi, voluntas. No.ꝙ iudices debent ſeruare voluntatem legis. ¶ Jteʒ no.ꝙ hic denegatur actio ⁊ petitio.⁊ per hoc ſumunt doc.ꝙ iſta ſit exceptio, non beneficiuʒ nullitatis: q2 verba ſunt relata ad ius experiundi, ⁊ non obuiādi natiuitati obligationis.⁊ ita dicunt doc.

Verba ita. No.ex hoc.§.duo.p̄mo ꝙ ꝓuiſio facta fauore alteri⁹ ꝓpter ipſius dolū amittit̄, ad idē.ſ.eo.l.ſi decipiēdi. Scđo nota ꝙ deceptis nō decipientibus iura ſubueniunt, vt hic, ⁊.C.ſi mi.ſe ma.dix.l.j.⁊.ij.

¶ Ex lec.an. ¶ Jn tex.ibi, laudata. No.pro arengantib⁹ corā dominis, vt pri⁹ debeāt eos de prudētia cōmēdare, vt captēt eorū beneuolētiā, ⁊ ita debēt facere aduocati, vt captēt beneuolentiā iudicis, vt p̄mo premittant aliq̄ cōmēdationē ipſorum iudicū. No.in ver.nā deceptis ⁊ nō decipiētib⁹ iura ſubueniunt. ¶ No.proinde ꝙ mulier ꝓ coniuncta ſibi pſona non pōt ſubire defenſionem, niſi rem ſuam agat.

Omnis enim. Verbum intercedere oēm oīno obligationem cōprehēdit, quā mulier pro alio ſuſcipit.hoc dicit.